

Apunt insignificant sobre l'“Obra Completa” de Josep Pla

per LLUÍS CALDERER

Els milers de pàgines escrites per Josep Pla són un conjunt immens de cercles concèntrics, memòria global del món vist i viscut per l'autor empordanès.

És impressionant el fet de posar-se davant d'un prestatge on s'arreglerin els llibres que contenen els milers i milers de pàgines que han sorgit de la ploma de Josep Pla. Són el testimoni d'una gran passió per l'escriptura iniciada en plena adolescència, i a la qual es mantingué fidel fins a la mort. Així, llegim en *El quadern gris*: “Sento que la família parla, amb entusiasme, de la missa del gall. No arribo pas a interessar-m'hi. És objectivament desagradable no sentir cap il·lusió —ni la il·lusió de les dones, ni la dels diners, ni la d'arribar a ésser alguna cosa en la vida—, només de sentir aquesta secreta i diabòlica mania d'escriure (amb tan poc resultat), a la qual ho sacrifico tot, a la qual probablement ho sacrificaré tot en la vida. Em demano: ¿què és preferible: un passament mediocre, alegroi i conformat, o una obsessió com aquesta, apassionada, tensa, obsessionant?”

Si seguim davant el prestatge i renunciem a la visió de conjunt per llegir els títols que figuren a cadascun dels llocs, és possible que ens arribem a imaginar els cercles —cada vegada més amplis— que es produeixen quan es tira una pedra dins un estany. Llavors, ens podem

Josep Pla, autor d'una extensa *Obra Completa*.

preguntar sobre quina és la pedra que hi ha a l'origen d'aquest conjunt immens de cercles concèntrics que és l'*Obra completa* de Josep Pla.

La preocupació central i constant del nostre escriptor és el pas del temps; més exactament, la destrucció sistemàtica de tot que comporta el pas del temps. Això no obstant, existeix una cosa que ens

permet de perpetuar les persones, els fets i les coses; és la memòria. Però per tal d'assegurar la pervivència de la memòria, perquè ella mateixa no sigui també engolida per l'oblit, cal fixar-la amb un mitjà segur i perdurable; i un d'aquests mitjans és l'escriptura, definida pel mateix Pla com “un esforç contra l'oblit”. A *Viatge a la Catalunya Vella*, diu: “És el que flota sobre totes aquestes pedres, el que viu entre aquestes topants, el que fa de Besalú una cosa única en el país. Tot hi és vell, arrelat, provat per un mil·lenni d'història i de vida. Jo m'hi he trobat en capvespres d'hivern, plujosos i freds, i m'ha semblat viure immers en el silenci dels segles obscurs, despoblats i solitaris. No és el pas del silenci dels pobles rurals, les nits de repòs d'aquests pobles després dels treballs del dia. Besalú no és pas un poble rural; és un poble històric, d'una historicitat continuada i precisa que encara avui, malgrat el pansiment de la fatiga, palpita. És un poble que porta la marca de la història a les pedres —unes pedres que, encara que els homes no vulguin, irradien un esperit. Besalú és un factor important de la suma del país”.

Els gèneres literaris, i les seves formes respectives, són, per a Josep Pla, com els instruments aïllats (violí, flauta, oboè, timbals...) i els grups instrumentals (corda, metall, percussió...) que integren una gran orquestra. I ell, com a autor i director, els dóna l'entrada aïllant-los o agrupant-los segons les exigències del desenvolupament de l'obra. La nota més personal correspon a l'autobiografia, com en un dels seus millors llibres: *El quadern gris*, escrit en forma de diari des del 8 de març de 1918 fins al 15 de novembre de 1919.

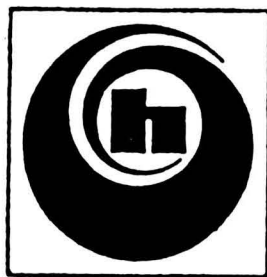
També ha escrit biografies (*Josep Pi-*

joan, Vida de Manolo...). Conreador magistral del retrat, és a dir, la descripció breu dels trets d'una persona, a *Retrats de passaport*, i, de manera més ampliada, a les sèries d'*Homenots*. Són també molt abundants els llibres de viatges, que van des del medi natural més immediat, l'Empordanet, passant per tot Catalunya, fins a Europa i Amèrica. L'assaig hi és present en llibres com *Petits assaigs sobre França*. Quan utilitza altres formes narratives com la novel·la (*El carrer estret*) o la novel·la breu (*Contraban, Pa i Raiim...*) ho fa tot manllewant aquells elements que li poden anar

més bé per a escriure sobre un determinat tema o aspecte de la realitat.

La realitat sensible, fugissera i difícil d'aferrar és la substància primordial de tots els seus llibres que són memòria d'ell mateix; del món natural: arbres, rius, flors, ocells, paisatges; de la incidència de l'home en aquest món natural: pobles, ciutats, conreus, l'art; de la vida dels homes: pagesos, pescadors, polítics, rendistes, burgesos, artistes; del devenir històric. Memòria global del món tal com ell l'ha vist i l'ha viscut.

Lluís Calderer, escriptor

hormigones

HORMIGONES BERGADAN, S. A.

Planta: Crta. de Sant Fruitós, p. K. 38
Telèfon (93) 825 10 87
OLVAN (Barcelona)

Oficines: Crta. Sant Fruitós, 36, 1.ª, 2.
Telèfon (93) 821 06 04
BERGA (Barcelona)

DOLÇOS DE QUALITAT

Bon Repós. 2 - Tel. 8210159 Berga

DARSA

Distribuidora de Accesorios y Recambios, S.A.

MANRESA
CRA. DE VIC, 10 y 18
TELEFS. 872 13 12
872 29 24

BERGA
GRAN VIA, 25
TELEF. 8210586

IGUALADA
PASEO VERDAGUER, 100
TELEFONO 804 33 01